

Nr 120.

Av herr **Andersson, Elof**, m. fl., om *ändrade bestämmelser rörande pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier.*

Undertecknade tillåta sig att härigenom fästa riksdagens uppmärksamhet på behovet av ändrade bestämmelser rörande pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier (exportslakterier m. fl.).

Genom beslut vid 1919 års lagtima riksdag ordnades pensioneringen för distriktsveterinärer genom dessa befattningshavares anslutning till den enligt samma riksdags beslut upprättade »statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.». I samband därmed beslöts även upptagande i pensionsanstalten av dels andra kommunalt anställda veterinärer, dels ock av medicinalstyrelsen förordnade besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier. Till stöd för de båda sistnämnda befattningshavargruppernas införande i pensionsanstalten framhölls i den utredning, som låg till grund för beslutet, att det vid ordnande av en kårs pensionering vore önskvärt, att samtidigt även närstående kårers pensionsfråga löstes.

Beträffande grunderna för de olika befattningshavargruppernas delaktighet i pensionsanstalten innebar beslutet emellertid väsentliga skiljaktigheter de olika grupperna emellan. För distriktsveterinärerna gjordes delaktigheten obligatorisk. För andra kommunalt anställda veterinärer (stadsveterinärer, slaktusveterinärer m. fl.) stadgades däremot icke obligatorisk delaktighet, utan delaktigheten gjordes beroende av om huvudmännen, d. v. s. kommunerna, reglerade befattningarna på sätt, som godkändes av medicinalstyrelsen, samt gjordes framställning hos pensionsanstalten om pensionsrätt. Det ligger med hänsyn till besiktningsmansbefattningarnas vid exportslakterierna ställning närmast till hands att tänka sig, att pensionsrätten även beträffande dessa befattningar skulle hava gjorts frivillig och beroende av huvudmännens initiativ. Så blev emellertid icke fallet. I stället ansågs delaktigheten i pensionsanstalten för sistnämnda befattningsgrupp böra göras obligatorisk.

Vid utfärdande på grund av riksdagens beslut av reglemente för pensionsanstalten den 31 december 1919 (nr 878), vilket trädde i kraft med 1920 års ingång, föreskrevs i § 52, att de rättigheter och skyldigheter, som stadgades i §§ 1—40 (bestämmelser om anstaltens förvaltning, allmänna bestämmelser

om tjänstepension och om familjepension) samt i §§ 52—59 (särskilda bestämmelser angående kommunalt anställda veterinärer m. fl.) skulle tillkomma

- a) distriktsveterinär, som avlönas av landsting med bidrag av staten,
- b) annan kommunalt anställd veterinär,
- c) av medicinalstyrelsen förordnad besiktningsman vid under offentlig kontroll ställt slakteri.

Det torde kunna sättas i fråga, huruvida dessa bestämmelser enligt ordalydelsen kunna anses innebära *skyldighet* till delaktighet för besiktningsmännen. Enligt § 5 av reglementet, vilket författningsrum uttryckligen förklarats gällande beträffande samtliga de i § 52 upptagna befattningshavargrupperna, är reglementet beträffande befattning, för vilken *minimiårsavlöning icke fastställts i författning*, icke gällande utan reglering av befattningen enligt bestämmelserna i § 5. Sådan reglering skall verkställas av huvudmannen och avse bland annat av huvudmannen fastställd *minimiårsavlöning*. Sedan regleringen godkänts av vederbörlig myndighet, *ankommer det på huvudmannen att göra framställning* om pensionsrätt i anstalten.

Med stöd av motiveringen i propositionen hava emellertid bestämmelserna i fråga tolkats så, att obligatorisk delaktighet ansetts föreligga. Innehavarna av exportslakterierna hava sålunda ålagts att vidkännas delaktigheten samt att erlägga de i reglementet föreskrivna pensionsavgifterna. Till dessa avgifter bidrager staten icke, såsom fallet är beträffande distriktsveterinärsbefattningarna, utan kostnaden faller helt på huvudmännen och befattningshavarna.

De sålunda tillkomna bestämmelserna rörande pensionsrätt hava icke utfärdats på framställning av vederbörande innehavare av slakterierna. Enligt vad som uppgivits hava innehavarna icke heller blivit hörda i ärendet, innan bestämmelserna meddelades, vadan bestämmelserna kommit såsom en överraskning för vederbörande. Det framhålles från exportslakteriernas sida — och enligt vår mening icke utan fog — att pensionsrätten, i vad den vinnes på huvudmannens bekostnad, är att betrakta såsom en indirekt löneförmån för befattningshavarna och att, då enligt bestämmelserna i förordningen den 10 oktober 1913 angående exportslakterier samt andra enskilda, under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar befattningshavarnas ersättning skall bestämmas av medicinalstyrelsen *efter hörande av inrättningarnas innehavare*, bestämmelser av den ekonomiska räckvidd, som pensionsföreskrifterna hava, icke bort meddelas utan vederbörandes hörande och medgivande.

De ekonomiska konsekvenserna av pensionsbestämmelserna inskränka sig emellertid icke till de årliga pensionsavgifternas gäldande. I samband med pensionsrättens beslutande meddelades nämligen — i motsats till vad fallet i allmänhet var — övergångsföreskrifter av innebörd att pensionsanstalten för den, som innehaft befattningen den 1 januari 1920, skall, även utan framställning av huvudmannen, i förekommande fall bestämma retroaktiv tillämpning av pensionsreglementet för den tid, befattningshavaren tidigare innehaft befattning, som med avseende å tjänstgöringens art och omfattning varit sådan, att den kunnat förenas med pensionsrätt enligt anstaltens reglemente, om det samma då varit gällande. Härigenom hava huvudmännen ålagts i vissa fall

betydande retroaktivavgifter. Dessa avgifter hava också blivit synnerligen växlande för olika företag. Då slakterierna, såsom framgår av bestämmelserna i nyssnämnda förordning, icke äga något inflytande på tillsättande och entledigande av besiktningsmän, hava de nämligen ej heller haft möjlighet att inverka på retroaktivavgifternas storlek, vilka variera med hänsyn till befattningshavarnas ålder och föregående tjänstgöring. En uppfattning angående olikheterna härvidlag mellan olika företag torde erhållas av lämnade uppgifter beträffande vissa slakterier, vilka uppgifter äro fogade såsom bilaga härvid (bil. 1). Av uppgifterna framgår, att retroaktivavgiften i ett fall gått upp till den avsevärda summan av över 18,000 kronor.

Till ytterligare belysande av de egendomligheter i vissa avseenden, som ifrågavarande bestämmelser medfört, må vidare framhållas, att — enligt vad som framgår av härvid fogade bilagor (2—4) — ett företag påförts även avgifter, som belöpt å en tidigare innehavare av företaget samt att, sedan företaget på tillrådan av pensionsanstaltens direktör hos Kungl. Maj:t sökt befrielse från nämnda avgifter, Kungl. Maj:t på hemställan av pensionsanstalten förklarar framställningen icke föranleda någon åtgärd. Sedan företaget övertagits av en tredje innehavare, har medicinalstyrelsen godkänt denna överlåtelse endast under förutsättning att den nya innehavaren iklädde sig ansvar för erläggande av samtliga huvudmannen påvilande avgifter för pensionering av besiktningsmannen vid slakteriet, *sålunda även de avgifter, som belöpt å de båda föregående innehavarna.*

Då pensionsanstalten tidigare emellertid torde hava saknat möjlighet att mot företagens medgivande lagligen indriva vederbörliga avgifter, synas bestämmelserna i många fall hittills icke hava kommit i tillämpning. Det torde vara med hänsyn härtill, som medicinalstyrelsen uppställt nyssnämnda villkor för godkännande av överlåtelsen av ett slakteri. Liknande överlåtelser lära emellertid i andra fall hava förekommit utan att dylikt villkor för godkännande stipulerats. Någon enhetlig tillämpning härvidlag synes sålunda icke hava ägt rum.

Emellertid har genom kungörelse den 23 september 1926 vidtagits sådan ändring av § 7 i förenämnda förordning angående exportslakterier m. m. att medicinalstyrelsen må förordna, att slakteriinrättning ej vidare skall stå under offentlig kontroll, därest innehavaren icke erlägger huvudmannen påvilande avgifter för besiktningsmannens pensionering. Inrättningen skulle sålunda, om den icke mäktar erlägga en betydande retroaktivavgift — måhända delvis belöpande på föregående innehavare av företaget — kunna förvägras sin existens.

Nu angivna förhållanden visa enligt vår mening, att gällande bestämmelser på förevarande område icke äro tillfredsställande. Behovet och lämpligheten av en obligatorisk pensionsrätt för ifrågavarande befattningshavare kan emellertid efter vår uppfattning, åtminstone under nuvarande förhållanden, över huvud sättas i fråga. Såsom vidare utvecklas i en samtidigt avgiven motion rörande grunderna för ersättning åt besiktningsmännen torde nämligen dessa befattningar i allmänhet hava karaktären av bisysslor. Innehavarna av befatt-

ningarna äro ofta samtidigt innehavare av bataljons-, distriktsveterinär- eller kommunala veterinärbefattningar o. s. v., och beträffande så gott som samtliga torde gälla, att de utöva enskild veterinärpraktik i större eller mindre omfattning. Att för dylika bisysslor medgiva pensionsrätt — och därtill *obligatorisk* pensionsrätt — i en av staten upprättad pensionsanstalt synes icke vara riktigt eller lämpligt. Att de slakterier, som hava den minsta omsättningen, få bära särskild kostnad för besiktningsmannens pensionering, synes i varje fall orimligt. Däremot synes det vara klart, att i det fåtal fall, där befattningen verkligen utgör befattningshavarens huvudsakliga arbete, det bör tillkomma företagens innehavare att bidra till hans pensionering. En sådan pensionering torde, med hänsyn till att företagen stå under offentlig kontroll och att pensioneringen ej åsamkar det allmänna utgifter, kunna äga rum i pensionsanstalten.

Enligt vår uppfattning synas sålunda de nuvarande bestämmelserna om pensionering av besiktningsmännen böra upphävas och ersättas med bestämmelser, som ej ålägga men medgiva företagen rätt att — efter reglering av befattningarna enligt pensionsreglementets allmänna bestämmelser — därom erhålla delaktighet för desamma i pensionsanstalten. Vid sådant förhållande torde delaktighet komma att sökas endast i de fall, där företaget är av sådan omfattning, att besiktningsmannens arbete därstädes utgör hans huvudsakliga sysselsättning, och där sålunda företagens villighet att bidra till befattningshavarens pensionering torde bliva ett villkor för att kunna erhålla en kvalificerad innehavare av befattningen.

Då de särskilda villkor och bestämmelser, som kunna behöva meddelas för ett lösande av frågan på sätt här antytts, möjligen torde kräva närmare utredning, hava vi ansett oss böra hemställa, att riksdagen till Kungl. Maj:t avlåter en skrivelse med begäran om utredning i ämnet.

Vissa handlingar i ämnet utöver de härvid fogade bilagorna skola tillhållas vederbörande utskott.

Åberopande det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande omläggning av nuvarande bestämmelser om pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier i huvudsaklig överensstämmelse med vad här ovan angivits.

Stockholm den 20 jan. 1927.

Nils Ant. Nilsson.

Alexander Nilsson.

Elof B. Andersson.

Per Gustafsson.

Jöns Pålsson.

Bilaga 1

Veterinärpension för besiktningsmän vid exportslakterierna.

Slakteri	År	Begärd engångsavgift	Begärd årlig avgift	Av slakteri inbetald årlig avgift	Anmärkingar
Tomelilla . . .	1920	11,017: —	350: —	350: —	{Besiktningsmannen tillika distrikts-, stads-, köttbesiktnings- och privatveterinär. {Köttbesiktnings-, mjölkkontroll-, privatveterinär och tuberk. kons. {Köttbesiktnings, stadsveterinär, privat veterinär. {Senare reducerat till kr. 11,693: — utan familjepension. {Veterinären vägrar betala för 1921.
	1921			350: —	
Hörby	1920		280: —	280: —	
	1921			280: —	
Eslöv	1920	4,897: —	357: 50		
Kalmar	1920	3,273: —		350: —	
	1921			350: —	
Falkenberg . .			280: —		
Ystad	1923			140: 70	
	1924			280: —	
	1925			280: —	
Halmstad . . .	1920		350: —	350: —	
	1921			350: —	
Åstorp	1920		280: —	256: 67	
	1921			210: —	
Ängelholm . .		18,486: —			
Kristianstad .	1920		280: —	280: —	
	1921			280: —	
Trälleborg . .			350: —	1920, 350: — 1921, 350: — 1922, 350: — 1923, 350: —	
Kävlinge . . .			280: —	1920, 280: — 1921, 280: — 1922, 280: — 1923, 280: — 1924, 280: — 1925, 280: —	

Bilaga 2.

Avskrift.

Till Aktiebolaget Varbergs exportslakteri,

Varberg.

Sedan pensionsanstalten numera fått från Eder mottaga besiktningsmannens årsavgift för 1921 samt Eder egen årsavgift för tiden $\frac{1}{3}$ — $\frac{31}{12}$ 1921, felas fortfarande engångsavgift kr. 3,195:—, hel årsavgift för 1920 kr. 357:50 samt huvudmannens årsavgift för de 2 första månaderna 1921. Sålunda felande belopp har pensionsanstalten förgäves sökt utfå från den föregående innehavaren av rörelsen, firman Gust. F. Bratt & C:i i Göteborg. Det återstår således för anstalten endast att hålla sig till Eder. Härvid kommer pensionsanstalten att begära medicinalstyrelsens medverkan, vilket möjligen kan resultera i att förordnandet för besiktningsmannen indrages. Men om Ni, såsom jag finner begripligt, anser Eder böra vara fritagna från avgifter före den $\frac{1}{3}$ 1921, hemställes att Ni ingår till Kungl. Maj:t med underdånig ansökning om befrielse därifrån. Pensionsanstalten, som torde bliva hörd över en sådan ansökning, kan knappast hava något att erinra mot ett bifall därtill. Men å andra sidan bör det vara klart för Eder, att så länge Kungl. Maj:t icke medgivit ett undantag, pensionsanstalten är förbunden att tillämpa sitt reglemente.

Stockholm den $\frac{2}{2}$ 1922.Carl Widström.
Direktör.

Bilaga 3.

Avskrift.

KUNGL. JORDBRUKS-
DEPARTEMENTET.

Avskrift.

Överlämnas till Varbergs export-
slakteri till kännedom.

Avskrift bifogas.

Kungl. Jordbruksdepartementet.

Till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Hos Kungl. Maj:t har aktiebolaget Varbergs exportslakteri anmält, att bolaget, som den 1 mars 1921 av firman Gust. F. Bratt & C:o i Göteborg övertagit exportslakteriet nr 62 i Varberg, mottagit krav från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. å pensionsavgifter för den vid slakteriet anställde besiktningsveterinären, utgörande dels engångsavgift med 3,195 kronor dels och årsavgift för år 1920 med 357 kronor 50 öre samt å månaderna januari och februari år 1921 belöpande dylik avgift med 29 kronor 17 öre; och har bolaget, under framhållande av att ifrågavarande avgifter hänförde sig till tiden före bolagets övertagande av slakteriet, anhållit om befrielse från erläggandet av samma avgifter.

I ärendet har statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. den 9 maj 1924 avgivit infortrat utlåtande.

Kungl. Maj:t finner, i enlighet med vad förenämnda pensionsanstalt hemställt, förevarande framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Detta får jag, på nådig befallning, meddela statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. till kännedom. Stockholm den 30 maj 1924.

DAVID PETTERSSON.

Hjalmar Almgren.

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

M. Hartman.

Angående av aktiebolaget Varbergs exportslakteri gjord ansökan om befrielse från vissa pensionsavgifter för besiktningsveterinären vid bolagets slakteri.

Bilaga 4.

Avskrift.

KUNGL. MEDICINAL-
STYRELSEN.

D:nr. 1926 V.

Till Varbergs andelsslakteriförening u. p. a. Varberg.

I skrivelse till Kungl. Medicinalstyrelsen den 18 februari 1925 har Ni anmält, att Ni övertagit exportslakteriet nr 62 i Varberg och därvid anhållit att slakteriet måtte under i övrigt oförändrade förhållanden fortfarande få stå under offentlig kontroll. Med anledning härav får Kungl. Styrelsen, som godkänt ifrågavarande överlåtelse på, bland andra, det villkoret att Ni ikläder Eder ansvar för erläggande till Statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. av samtliga huvudmannen påvilande avgifter för pensionering utav besiktningsmannen vid ifrågavarande exportslakteri, meddela följande.

Slakteriet skall såsom under offentlig kontroll ställt exportslakteri bibehålla nummer 62. Av Kungl. Styrelsen förut utfärdade förordnanden för besiktningsman och ställföreträdande besiktningsman skola fortfarande gälla. Ersättning till nämnda befattningshavare ävensom till mikroskopister vid slakteriet skall tillsvidare utgå i enlighet med av Kungl. Styrelsen den 8 september 1922 fastställda grunder. Stockholm den 9 mars 1925.

På Kungl. Medicinalstyrelsens vägnar:

Hj. Hansson.

M. Forsman.